

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem sementišču (Knabenseminar). — Deložniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila so plačlje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Strahovit zločinec.

Prepogosta zločinstva v sedanjih dneh so ljudem odvzela tisto grozo, katera jih je poprejšnja leta sprehajala, če se je kje kaj hudobnega zgodilo.

Ljudje so postali v tej reči uže topi in neobčutni. Veliko je uže, če dalje časa kakšnega zločina ne pozabijo. Toda kar se je zadnje dni pri nas godilo, to se ljudem saj v nekaterih okrajih zlasti v sv. Lenartskem in Konjiškem ne izbrise kmalu iz spomina. Zločinstvo je prestrahovito in zopet žalosten dokaz, da brez sv. Kristusove vere človek zabrede in postane grozovitnejši od divje, krvi lačne hijene.

Ludvik Havranek se je rodil v Krapini ter vzrastle v Konjicah. Dečko je bil prebrisane glave in čedne postave.

Več časa je služil pri županu Koprivniku na Padežkem vrhu. Vzamejo ga k vojakom in vvrstijo v ženijski oddelek, kder se dobro nauči pisati, brati in računati. Tudi nemška beseda mu gladko teče. Ko vojaštvo dosluži, vzame ga nek profesor in učenjak prirodoslovec kot slugo seboj na potovanje križem sveta. Na tem potovanji, na kopnem in morji, vidi veliko tujih ljudij in krajev v Evropi, Afriki in Aziji pa tudi sv. vero popolnem zgubi. Pravijo, da je bil v Egiptu pa tudi na Turškem nekaj časa v sužnosti potem pa med cigani.

Naposled vrne se domov in ostane v Gradci ter dobi baje na vseučilišči posel kot sluga. Živi naprej brezverno in slabo tako, da ga obsodi c. k. sodnija na 4 leta v ječo. Tri leta odsluži v Karlavi, za četrto pa je od cesarja pomiloščen. Predlanskim je bilo, ko dojde zopet v konjiški okraj ter služi tu in tam. Ljudje se mu čudijo, da nemški gladko govori kakor kakšen profesor.

Pa tudi strmi, ko jim pravi, da je brez vsake vere in sta mu brezverstvo in pregreha bila možgane zmešala. Sicer pa se obnaša tiho, mirno in pokorno. Nekokrat ga malo razdraži

Likušova rejenka ter jo hoče zabosti. Likuš ga napodi.

Sedaj se poda v Slovenske gorice. Tukaj v sv. Lenartskem okraji ubije svojo mater. Vsled tega pride pred porotno sodnijo celjsko, ki ga za norega spozna in v deželsko norišnico Feldhofske pri Gradci odpošlje.

Vendar tukaj zbeži in ubije v Samarkovi pri sv. Lenartu v Slov. goricah posestnika Schönwetterja, jegovega sinčka in smrtno rani njegovo ženo. Morivec beži proti Mariboru in jo mahne v Pohorje. V soboto 7. oktobra pije v krčmi pekarjeve v Oplotnici, v nedeljo zgodaj pa ga vidijo uže vrh Pohorja pri Studenčnikovem žlebu. V noči potem pride na Mlakarjevo (holcerjevo) gostijo pri Tévžunu na Padežkem vrhu, kder se potika do ponedeljka (9.) popoldne.

Med tem pridejo žandarji, od sr. Jugertskega župnika upozorjeni, v Pohorje ter ga zunaj vesi sv. Jugertske po široki cesti v Vas gredočega do malo korakov srečajo. Megla je pa gosta, da človek svoje noge pred seboj ne vidi. Zločinec zasliši žandarje glasno govoriti, jih spozna po njihovej nemščini in mahne hipoma v stran.

Ljudje se ga povsod hudo bojijo vedoč, da je na Padežkem vrhu požgal dve kmetiji in dve žagi. Prejeti se ga nihče ne upa, še jesti mu dajejo, kedar jih poprosi. Klatil se je daleč na Pohorji, in se nahajajo frišna kurišča po gošah, kder si je gobe, krompir itd. kuhal in pekel. Pastirjev in otrok ni mogoče na pašo spraviti za živino. Žandarji pa ga zastonj zalezavajo.

Bog vedi, kaj je bilo, da ga je v nedeljo jutro 15. oktobra gnalo doli pred Oplotnico v kajšo črevljarja Ungarja (glej dopis iz Cadrama). Nesrečnež umori črevljarja, ženo in 2 otroka, tretjega pa strašno rani, ter naposled hišo uže.

Sedaj hiti na visoko Pohorje nazaj, da ubije nosečo ženo kmeta Ferdinanda Vetriha (po domače Jurgo), na katero je uže več časa

prežal. Vetrih je zadnji in najvišji posestnik ondi na Pohorju. K sreči je doma in hiti braniti ženo in otroke. Havranek se pa zakadi v njega z bodalom in koračunom (nožem) pa Vetrih ga udari s sekiro tepačo v bok in križ prav močno. Nekaj trenutkov še srdito seka po Vetrihu pa ga ne dosegne, potem se pa uvidevši da je hudo ranjen spusti v pobeg. Vetrih vdere za njim in ga po 1/4 ure trijajočem dirjanji dobiti in vjame.

Zenejo ga k sv. Jungerti moške ukajoči, da so zločinsko pošast ugrabili želeč ga izročiti krvavej sodnji. Toda čas mu poteče. Sedaj ga pokliče sam božji sodnik pred sebe. Havranek izdihne svojo nesrečno dušo.

Ko bi ta človek bil zvest ostal Bogu, lepim naukom sv. Cerkve, katerih je v mladosti gotovo in mnogo prejel, lahko bi zavoljo svoje bistre glave in krepke postave primerno srečo dosegel uže na tem svetu. Tako pa je izneverivši se Bogu in Cerkvi postal zločinska pošast, da je groza le misliti na njo! Slabe tovaršije in krivi nauki so mu bili v največjo nesrečo!

Ni vse zlato, kar se blišči v sedanjih dneh.

II. Pogostim samoumorom uzrok je — neverstvo. To je začelo sedanje dni prav drzno šopiriti se. Vedno dalje grabi ter streže vero pri vseh ljudeh iztrebiti. Nevernike navdaja neka divja gorečnost. Napuh ga je rodil in hude strasti mu ogenj netijo. Zato kaže neverstvo povsod silno gospodstvaželnost in brezobzirno nestrpljivost. Ves svet bi se mu naj pokoraval.

Vsak nevernež v rodbini, vsak nevernik v srenji ali fari je uže pravi apostol neverstva. Kako pa neverstvo razsajati in ljudstvo strahovati zna, to kaže prva francoska revolucija. Vero v Kristusa, da, celo vero v božje bitje stregla je ta strahovita revolucija ljudem iz sre poruvati in pokončati. Vsa preganjanja duhovnikov, redovnikov, redovnic itd. v sedanjih dneh imajo svoj prvotni uzrok v neverstvu. Ono si domišljuje, da se mu sedaj posreči zmagati povsod. K večjemu še trpijo vero pri posameznih ljudeh in stanovih, doma. Toda v javnem življenji mu zabranjujejo ves upliv. S tem pa se jači neverstvo še huje in dela naposled na silovito zatirovanje sv. vere.

Nevarščina krščanskim narodom od neverstva preteča ni več majhna, ampak čedalje večja. Vsled dedovanega greha je človeško srce itak uže skvarjeno, v hudo nagneno ter se neverstvu le prerado odpira, zlasti dokler je še mlado. Ako se tedaj neverstvo šopiri v javnem življenji, upliva jako nevarno na vernike. Vera v Boga, v Zveličarja, v sv. katoliško Cerkvo, na večnost se krha, kviri po raznih ugovorih, dvomih. Nekateri jo zgubijo popolnoma, drugim se omaja in oslabi. Posebno ugonobljaja pa mla-

dino, up prihodnosti, in to je najžalostnejše; kajti Bogu izneverjena mladina zapušča pozneje še slabši zarod. Čem dalje in huje tedaj neverstvo zavlađa v šolah, novinah, javnem življenji, tem večje šievilo nevernikov si pridobi. In tako zabredejo vrlih krščanskih staršev otroci, vnuki in celi narodi sčasoma v žalostno temo pogubnega neverstva.

Neverstvo pa je smrt nravnemu, poštemu, krepostnemu življenju. Še deset božjih zapovedij omaja neverstvo ljudem in jim dela njihovo izpolnjevanje težavno, ali celo nemogoče. Kajti neverstvo ruši strah in ljubezen božjo, vero na večno plačilo ter jemlje ljudem milost božjo, ki je človeku potrebna, da izpolnjuje zapovedi. Neverstvo ugonobi najpotrebnejše čednosti: ponižnost, pokorščino, zatajevanje samega sebe. Ob enem pa še pouzročuje razuzdanost, redi napuh in draži človeške strasti.

Vsled tega postanejo ljudje brezvestni, nepošteni, nepokorni, brez ljubezni do bližnjega. Pravi krščanski red doma, v občini, fari, državi silno trpi. Tatbine, goljufije, ropi, ubojstva, krive prisege in vsake vrste zločinstva se množijo; so ljudje za prekucijo in revolucijo godni, kar je skoraj vselej in povsod gotovi nasledek neverstva. In takšna je sedaj po Evropi vkljub razupitej omiki! Ni toraj vse zlato, kar se blišči v sedanjih dneh. Desterniški.

Gospodarske stvari.

Ovčje garje kako jih ozdravljati.

Ovčje garje nastanejo po nalezbi. Povod in vzrok garjam je neka zakažna uš (Dermatocaptis), ki se ovcam na koži zaploja in zareja. Garjeva uš je drobna živalica, ima krogličasto truplo z osmerimi nogami, ki v sesalne rivicke končujejo. Na glavi imajo dvojne kleščastih za grizenje ustvarjenih čeljusti. Ta uš se redi s tem, da sesa kri iz kože in se po nji pase, kakor živina po travniku. Že v 14—16 dnevih potem ko je bila breja uš prenesena na kako zdravo ovco, so najti na nji mlade uši, tako da po preteku jednega meseca že drugi zarod po ovčji koži gomazi. Ako toraj vzamemo, da zaleže jedna garjeva uš le 15 mladičev, kar je gotovo malo rečeno, in da je med njimi le dve tretjini samice, tako se pomnožitev takole godi:

Zarod po dnevih samice in samec,

1	15	10	5
2	30	100	50
3	45	1000	500
4	50	10.000	5000
5	75	100.000	50.000
6	90	1.000.000	500.000

tedaj v 3 mesecih 1 1/2 milijona zaroda. Iz tega se pojasnuje hitro razširjanje te bolezni in sama